

Тут архаїзмами є слова *боль (біль), одоліва (тобто долає), рече (тобто говорить)*. А вислів *мову слезною рече* означає *жалісливо говорить*. Прийменник «к» з давальним відмінком (*к Енею*) теж є граматичним архаїзмом. Зараз натомість вживають прийменник «до» з родовим відмінком.

Щоб уникнути можливих помилок у тлумаченні таких слів, при роботі з художніми творами рекомендуємо користуватися словником застарілих слів і діалектних зворотів або тлумачним словником.

Ми здійснили подорож і дізналися, що архаїзми та історизми в українській мові – це застаріла лексика, яка є пасивною. І сподіваємося, що ця інформація була для вас цікавою та пізнавальною.

Література:

1. Гайдученко Г.М. Семантико-стилістична характеристика хронологічно маркованої лексики (на матеріалі української історичної прози другої половини ХХ століття): Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук: 10.02.01 — Українська мова. — Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. — К., 1999. — 25 с.
2. Гулак-Артемівський П. Пан та собака. (Казка) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=813>
3. Котляревський І.П. Енеїда [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ukrlit.org/kotliarevskiy_ivan_petrovych/eneida/28
4. Шевченко Т.Г. Сотник. Повне зібрання творів: У 6 т. — К., 2003. — Т. 2: Поезія 1847-1861. — С. 171-183. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://litopys.org.ua/shevchenko/shev279.htm>

Уявлення китайського народу про щастя в прислів'ях і приказках

Лю Юйкунь (КНР)

Науковий керівник – доцент Т.М. Лагута

ХНУ імені В.Н. Каразіна

Китай – це стародавня країна, її історія налічує більше п'яти тисяч років, а китайці – могутня нація, яка накопичила великий досвід у різних галузях людської життєдіяльності.

Інтерес до вивчення східних етносів, зокрема китайського як носія давньої культури й оригінальної писемності, не послаблюється вже довгий час. Завдяки бурхливому розвитку Китай посідає передові позиції у світовій економіці, що викликає інтерес до розуміння китайського менталітету для

успішної співпраці. Україна та Китай мають міжнародні відносини, для підтримки яких потрібно розуміти специфіку китайської культури. У зв'язку з цим вивчення спільних та від'ємних рис з українською культурою становить особливий інтерес.

Лінгвісти, філософи досліджують менталітет нації через вивчення особливостей етносу на прикладі таких понять, як «щастя», «радість», «горе», «смуток».

Поняття «щастя» існує в кожній мові. Погляди на щастя в різних країнах мають свої відтінки.

Поняття «щастя» ґрунтується на багатовікових філософських уявленнях китайського народу. Воно знайшло відображення в прислів'ях та приказках, у яких присутні п'ять земних благ: довголіття, багатство, здоров'я, чеснота, природна смерть, що є основними компонентами поняття «щастя» в китайській народній традиції.

Згідно з тлумаченням 现代汉语词典, щастя – це особисте ідеальне зовнішнє або внутрішнє задоволення [4]. Щастя – це не тільки матеріальне життя, а й духовна залежність особистого щастя від колективного. Щастя полягає не тільки в задоволенні, але і в праці, і творчості. Стан достатку, благополуччя, задоволеності від життя, а також «доля», «удача», «успіх» – це і є щастя. Також важливо підкреслити, що тлумачення «щастя» в китайських словниках має певною мірою ідеологічний відтінок. Китайці вважають, що щасливою є людина, яка працює для загального добробуту.

У китайській культурній традиції поняття «щастя» (幸福) виражається в прислів'ях і приказках, у яких відображений історичний досвід китайського народу, його сподівання на кращу долю та певний фаталістичний погляд на феномен щастя, бо у цьому житті небесами визначено існування та призначення кожної людини, життя якої йде визначеним шляхом (道).

У розумінні китайців щастя – це вміння задовольнятися та насолоджуватися тим життям, яким доля наділила людину:

在生一日，胜死千年 – *«День життя кращий, ніж тисяча років смерті»*.
«Прагнення щастя – природне бажання людини», – стверджують китайці:
人望幸福树望春 – *«Людина прагне щастя, як дерево прагне весни»*.

У багатьох народних культурах працьовитість, ретельність вважаються основними позитивними рисами людини. Китайці вміють працювати. Їм властива велика працездатність та цілеспрямованість. Тому у їхньому уявленні щастя досягається зусиллям, працьовитістю, нелегкою працею: 真理从辩论中来，幸福从劳动中来 – *«Істина народжується в дискусії, щастя – у праці»*; 黄金从矿石中提炼，幸福从艰苦中取得 – *«Золото добувається з руди, а щастя здобувається у стражданні»*; 从很小的时候将无法正常工作 – 在年老时会牢骚满腹的命运 – *«Змолоду не будеш працювати – у старості будеш нарікати на долю»*.

У деяких прислів'ях, однак, зустрічається також скептичний погляд на долю людини, яка багато та завзято працює, але не стає від цього щасливою: 有福之人不在忙 – *«Якщо людина багато працює, це ще не означає, що вона стане щасливою»*. Щасливою себе може вважати людина, яка має високі моральні якості, невибагливість, відсутність великих вимог у цьому житті, яка задоволена малим та цінує те, що має в цей момент, хто вміє цінувати саме життя. Це підтверджують такі прислів'я: 需要有一个大的心 – 并没有一个大房间 – *«Потрібне велике серце – та не потрібна велика кімната»*. Тому звичайній людині не слід скаржитися на долю, але слід прислухатися до голосу небес: 顺天者昌，逆天者亡 – *«Якщо людина прислухається до голосу небес, то її життя розквітає, а якщо ні – то її життя зупиниться»*.

Важливим чинником щастя також є фізичне здоров'я, бо щасливою може бути лише здорова людина. Здоров'ю (健康) як одному із земних благ, що складають людське щастя, присвячено багато китайських прислів'їв. Здоров'я

як життєва цінність – дорожче за золото: 身安抵万金 – *«Здоров'я коштує тисячі кілограмів золота»*. Можна порівняти з українським прислів'ям *«Здоров'я не можна купити»*. Недарма здорову людину, яка не піддається хворобам, порівнюють зі святою: 无病即神仙 – *«Якщо людина не має хвороб, вона щаслива як святий»*. Про власне здоров'я слід піклуватися змолоду, щоб залишатися здоровим і в старості 年轻勤锻炼, 老来身体健 – *«Будеш тренуватися в молодості, залишишся здоровим у старості»*.

Сум, журба завжди засуджувались як у східній філософії, так і в християнській моралі. Таке саме ставлення спостерігається в китайських прислів'ях: 愁一愁, 白了头 ; 笑一笑, 十年少 – *«Той, хто сумує, раніше сивіє, а той, хто посміхається, виглядає молодшим на 10 років»*; 食多伤胃, 愁多伤身 – *«Багато їсти шкідливо для здоров'я, багато смутку – шкідливо для здоров'я»*; 心里痛快百病消 – *«Якщо в душі не має смутку, то і хвороба не прийде»*. Людина щаслива, коли помирає природною смертю, проживши довге життя, у достатку та благополуччі, здійснивши добрі вчинки та залишивши після себе добру пам'ять у своїх нащадках. Природна смерть – закономірне завершення людського життя, і китайці ставляться до нього по-філософськи, як до природного перебігу подій: 长江从来没有弹回, 人将永远无法恢复他的青春 – *«Янцзи ніколи не поверне назад, людина ніколи не поверне молодість»*; 人生百岁, 终须一死 – *«Смерть – кінець життя, навіть у сто років»*; 之后死亡的人留下了姓名和豹 - 皮肤 – *«Людина після смерті залишає ім'я, а леопард шкіру»*.

Таким чином, китайці розуміють щастя як прості людські потреби, духовний та матеріальний достаток, фізичне здоров'я та як гармонію людини з природою.

Література:

1. Цианьхуа Ли, Смирнов И. Б.: Концепт «счастье» в китайских пословицах и поговорках / Ли Цианьхуа, И. Б. Смирнов // Вестник Ленинградского государственного университета им. А.С. Пушкина, 2013. – С. 175–184.

2. Питання сходознавства в Україні: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 28 березня 2019 року. – Харків, 2019. – 422 с.
3. Словарь современного китайского языка 现代汉语词典 [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.51240.com>.
4. Ан С. А., Ворсина О. А., Песчанская Е. В. Многозначность понятия «счастье» в китайской философии культуры / С. А. Ан, О. А. Ворсина, Е. В. Песчанская // Вестник Челябинской государственной академии культуры и искусств, 2012. – С. 66–70.

Turkish nomination – traditional and modern names in Turkey

Ibrahim Akto (Turkey)

Research advisor – lecturer Kateryna Haidei

KhNAHU

Traditional Turkish names are used not only by Turks, but also by representatives of other nationalities: Arabs, Albanians, Azerbaijanis, Circassians, Armenians – in the era of the Ottoman Empire, the Turks assimilated a large number of different nations.

The vast majority of Turkish names are of Arabic, Persian or Turkish (originally Turkic) origin, so Turkish names and surnames can be translated into any of these languages.

Prior to the mass adoption of Islam, the ancient Turks practiced shamanism – a belief associated with magical rites, totemism and fetishism. Therefore, the ancient national Turkic names had a mystical character, the meaning of Turkish names went back to the names of animals, birds, plants, fruits and flowers: Tay – «foal», Cilek– «strawberry», Sarigul– yellow rose «, Kartal -» eagle «. Often children were named after some natural phenomenon or time when the child was born – day of the week, time of day, holiday: Sel– «rain, thunderstorm», Aykut– «holy month», Tun – «night». The Turkish name in translation often meant the names of celestial bodies, geographical or climatic features: Senay– «merry moon», Tanyildiz– «sunset star», Gok– «sky», Deniz– the sea . Among such names are the names of rivers – Tuna – «Danube», etc. A separate group consists of the names of epic heroes, famous military leaders, politicians: Bekir, Omer, etc.